

**ZA ČLANOVE VIJEĆA I
PREDSTAVNIKE NACIONALNIH MANJINA**

PODSJETNIK

ZA RAD BIRAČKIH ODBORA

**NA IZBORIMA ČLANOVA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA
NACIONALNIH MANJINA**

Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI BIRAĀKI ODBOR	4
III. RAD BIRAĀKOG ODBORA PRIJE POĀETKA GLASOVANJA	5
1. Uređenje biraĀkog mjesta	5
2. Priprema biraĀkog odbora za poĀetak glasovanja	6
3. Organizacija rada biraĀkog odbora	6
IV. OTVARANJE BIRAĀKOG MJESTA	7
V. RAD BIRAĀKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA	7
1. Općenito	7
2. Postupci Ālanova biraĀkog odbora u provedbi postupka glasovanja	7
2.1. Utvrđivanje identiteta biraĀa i postojanja biraĀkog prava	7
2.2. Utvrđivanje prava glasovanja biraĀa	8
2.3. Glasovanje biraĀa s potvrdom za glasovanje (plavom potvrdom)	8
3. Naputak biraĀcima o naĀinu glasovanja	8
4. Glasovanje biraĀa s invaliditetom, nepisмениh biraĀa te biraĀa koji nisu u mogućnosti pristupiti na biraĀko mjesto	9
4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe	9
4.2. Glasovanje biraĀa koji nisu u mogućnosti pristupiti biraĀkom mjestu	9
4.2.1. Dostava obavijesti biraĀkom odboru o nemogućnosti pristupa biraĀa biraĀkom mjestu	9
4.2.2. Postupanje biraĀkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa biraĀa biraĀkom mjestu i glasovanje biraĀa koji ne može pristupiti biraĀkom mjestu	10
4.2.3. Postupanje biraĀkog odbora nakon povratka na biraĀko mjesto	10
4.3. Glasovanje biraĀa ispred biraĀkog mjesta	11
5. Postupak s punom glasaĀkom kutijom za vrijeme glasovanja	11
VI. ZATVARANJE BIRAĀKOG MJESTA	11
VII. POSTUPCI BIRAĀKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAĀKOG MJESTA	12
1. Općenito	12
2. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biraĀkom mjestu	12
2.1. Općenito	12
2.2. Postupanje biraĀkog odbora prije otvaranja glasaĀke kutije	13
2.3. Postupanje biraĀkog odbora nakon otvaranja glasaĀke kutije	14
2.4. Odvajanje nevažeĀih glasaĀkih listiĀa od važeĀih	14
2.5. Utvrđivanje broja glasova koje je dobio svaki pojedini kandidat	15
3. Ispravljanje pogrešaka u zapisniku o radu biraĀkog odbora	15
4. Potpisivanje zapisnika o radu biraĀkog odbora	15
VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA	15
IX. PROMATRAĀI	16
1. Pravo promatranja	16
2. Prava i obveze promatraĀa	16
3. Prava i obveze biraĀkog odbora	17

I. UVOD

Odlukama Vlade Republike Hrvatske od 30. ožujka 2023., koje su stupile na snagu 3. travnja 2023., raspisani su izbori članova vijeća nacionalnih manjina i izbori predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje: Odluke Vlade Republike Hrvatske).

Izbori članova vijeća nacionalnih manjina i izbori predstavnika nacionalnih manjina (dalje: izbori), u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave naznačenim u Odlukama Vlade Republike Hrvatske, održat će se

u nedjelju, 7. svibnja 2023.

Podsjetnik za rad biračkih odbora na izborima članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina (dalje: Podsjetnik) izrađen je radi pripreme biračkih odbora za provedbu glasovanja te osiguravanja pravilnosti i tajnosti glasovanja na biračkim mjestima na izborima.

Ovaj Podsjetnik temelji se na Zakonu o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i Zakonu o registru birača.

Navedeni zakoni objavljeni su u „Narodnim novinama“ i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (dalje: Državno izborno povjerenstvo) www.izbori.hr.

Birački odbor od nadležnog izbornog povjerenstva zaprima izborni materijal i pribor za glasovanje, uređuje prostoriju za glasovanje, provodi glasovanje na biračkom mjestu na dan održavanja izbora i utvrđuje rezultate glasovanja. Predsjednik odnosno potpredsjednik biračkog odbora organizirat će rad biračkog odbora.

Birački odbor dužan je ovaj Podsjetnik dobro proučiti i koristiti ga za vrijeme rada.

Napomena: Izrazi u ovome Podsjetniku koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod bez obzira u kojem su rodu navedeni.

II. IZBORNI MATERIJAL KOJEG ĆE DOBITI BIRAĀKI ODBOR

Nadležno gradsko odnosno općinsko izborno povjerenstvo dostavit će svakom biraĀkom odboru na svom podruĀju sljedeći izborni materijal i pribor za glasovanje:

1. IZBORNI MATERIJAL:

- **Izvadak odnosno izvatke iz popisa biraĀa** za sve nacionalne manjine za koje se izbori provode (jedan izvadak za izbor Ālanova vijeća nacionalne manjine odnosno za izbor predstavnika nacionalne manjine u gradu/općini i drugi izvadak za izbor Ālanova vijeća nacionalne manjine odnosno za izbor predstavnika nacionalne manjine u Źupaniji)
- **GlasaĀke listiće** za izbor Ālanova vijeća nacionalne manjine i/ili za izbor predstavnika nacionalne manjine u Źupaniji
- **GlasaĀke listiće** za izbor Ālanova vijeća nacionalne manjine i/ili za izbor predstavnika nacionalne manjine u gradu/općini
- **Obrasce zapisnika** o radu biraĀkog odbora:
 - za izbor Ālanova vijeća nacionalne manjine u Źupaniji i/ili gradu/općini (**OM-14**)
 - za izbor predstavnika nacionalne manjine u Źupaniji i/ili gradu/općini (**OM-19**)
- **Oglas/oglase:**
 - s pravovaljanim listama kandidata i/ili s pravovaljanim kandidaturama s pregledno navedenim imenima kandidata za koje se glasuje na tom biraĀkom mjestu
 - sa svim zbirnim listama kandidata i/ili sa svim zbirnim listama kandidatura s pregledno navedenim imenima kandidata za koje se glasuje na tom biraĀkom mjestu

BiraĀkim odborima na podruĀju Grada Zagreba, Izborno povjerenstvo Grada Zagreba dostavit će:

- **Izvadak odnosno izvatke iz popisa biraĀa** i to za sve nacionalne manjine za koje se provode izbori Ālanova vijeća nacionalnih manjina odnosno izbori predstavnika nacionalnih manjina na podruĀju Grada Zagreba
- **GlasaĀke listiće** za izbore Ālanova vijeća nacionalnih manjina i za izbore predstavnika nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu
- **Obrasce zapisnika** o radu biraĀkog odbora:
 - za izbore Ālanova vijeća nacionalne manjine u Gradu Zagrebu (**OM-14**)
 - za izbore predstavnika nacionalne manjine u Gradu Zagrebu (**OM-19**)
- **Oglas/oglase:**
 - sa pravovaljanim listama kandidata i sa pravovaljanim kandidaturama s pregledno navedenim imenima kandidata za koje se glasuje na tom biraĀkom mjestu u Gradu Zagrebu
 - sa svim zbirnim listama kandidata i kandidatura s pregledno navedenim imenima kandidata za koje se glasuje na tom biraĀkom mjestu u Gradu Zagrebu

Uz navedeni izborni materijal, nadležno izborno povjerenstvo predat će nadleŹnim biraĀkim odborima zaprimljene zahtjeve biraĀa za glasovanje izvan biraĀkog mjesta.

2. PRIBOR ZA GLASOVANJE:

- Glasačke kutije
- Za svaku glasačku kutiju:
 1. sigurnosne naljepnice
 2. trobojni konac
 3. shema sklapanja glasačke kutije i
 4. grb Republike Hrvatske
- Paravani
- Više kemijskih olovaka
- Više grafitnih olovaka
- Više listova bijelog papira
- Više omotnica, a osobito za:
 1. neupotrijebljene glasačke listiće
 2. nevažeće glasačke listiće
 3. glasačke listiće kojima se glasovalo izvan biračkog mjesta
- Više košuljica (presavijeni A3 papir) za važeće glasačke listiće.

Birački odbor preuzet će izborni materijal i pribor za glasovanje od nadležnog gradskog odnosno općinskog izbornog povjerenstva u pravilu dan prije održavanja izbora.

Predsjednik odnosno potpredsjednik biračkog odbora potpisat će potvrdu o preuzimanju izbornog materijala i pribora za glasovanje.

III. RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA

1. Uređenje biračkog mjesta

Predsjednik, potpredsjednik i članovi biračkog odbora (dalje: članovi biračkog odbora) uređuju prostoriju za glasovanje na biračkom mjestu u **pravilu** večer prije dana izbora.

Članovi biračkog odbora dužni su:

- **najkasnije jedan sat** prije početka glasovanja doći na biračko mjesto, u prostoriju u kojoj će se glasovati i, ako to nisu učinili dan ranije, urediti prostoriju za glasovanje
- provjeriti je li sav promidžbeni materijal uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine (u krugu od oko 50 metara), u protivnom dužni su isti, bez odlaganja, i ako je to moguće, ukloniti
- neposredno prije otvaranja biračkog mjesta, na biračima vidljivom mjestu ispred prostorije u kojoj će glasovati, **istaknuti oglase** navedene u točki II. ovog Podsjetnika.

U prostorijama u kojima će se glasovati mogu se isticati samo državni simboli kao što su grb Republike Hrvatske i zastava Republike Hrvatske te obilježja županija, gradova, odnosno općina u skladu s njihovim statutom te znamenje i simboli nacionalnih manjina u skladu s odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Svako biračko mjesto mora biti u posebnoj prostoriji za glasovanje, koja mora biti uređena na način da se osigura tajnost glasovanja paravanima ili sličnim sredstvima tako da nitko u prostoriji ne može vidjeti kako je birač popunio glasački listić.

2. Priprema biračkog odbora za početak glasovanja

Članovi biračkog odbora pregledat će zaprimljeni izborni materijal i pribor za glasovanje pri čemu će:

- **provjeriti** jesu li zaprimljeni izvatci iz popisa birača za sve nacionalne manjine za koje se izbori provode i **utvrditi** je li svaki zaprimljeni izvadak zaključen rednim brojem, potpisan te ovjeren od strane nadležnog upravnog tijela županije, odnosno Grada Zagreba (dalje: nadležno upravno tijelo)
- **utvrditi** broj primljenih glasačkih listića za svake izbore (po vrstama)
- **utvrditi** jesu li zaprimljeni obrasci zapisnika o radu biračkog odbora navedeni u točki II. Podsjetnika (**OM-14 i/ili OM-19**), za svaku vrstu izbora koja se provodi
- **provjeriti** jesu li zaprimljene glasačke kutije te sigurnosne naljepnice (dva komada za svaku glasačku kutiju), trobojni konac, shema sklapanja glasačke kutije i grb Republike Hrvatske
- **pregledati glasačke kutije** i nakon što se utvrdi da su glasačke kutije prazne, na mjestu na kojem se otvaraju **zatvoriti** sigurnosnom naljepnicom (na način kako je to objašnjeno u priloženoj shemi uz glasačku kutiju)
- **glasačke listiće izdvojiti prema vrsti izbora** (prema bojama glasačkih listića, dakle posebno glasačke listiće za izbor članova vijeća nacionalne manjine i/ili za izbor predstavnika nacionalne manjine u županiji, posebno za izbor članova vijeća nacionalne manjine i/ili za izbor predstavnika nacionalne manjine u općini/gradu)
- **pomiješati zasebno svaku pojedinu grupu** glasačkih listića tako da nisu složeni po serijskim brojevima i **lepezasto ih postaviti na stol na način da se ne vidi serijski broj glasačkog listića**
- na prednju stranu svake glasačke kutije **istaknuti** glasački listić kakav se ubacuje u tu glasačku kutiju i
- **staviti kemijske olovke** (ne grafitne olovke!) na svako mjesto na kojemu će birači glasovati.

Birač popunjava glasački listić isključivo kemijskom olovkom!

3. Organizacija rada biračkog odbora

Prije početka rada, predsjednik, odnosno potpredsjednik biračkog odbora organizirat će rad biračkog odbora na način da:

- najmanje jedan član biračkog odbora utvrđuje identitet birača i provjerava je li birač upisan u izvadak/izvatke iz popisa birača za biračko mjesto i zaokružuje redni broj ispred imena i prezimena birača koji je pristupio glasovanju u odgovarajućem izvatku iz popisa birača,
- najmanje jedan član biračkog odbora uručuje glasački listić biraču i objašnjava način glasovanja,
- najmanje jedan član biračkog odbora pazi da birač glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju i nadzire birače koji čekaju u redu za glasovanje te

- najmanje dva člana biračkog odbora omogućavaju biračima glasovanje izvan biračkog mjesta.

IV. OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto otvara se u 7,00 sati.

V. RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA

1. Općenito

Glasovanje traje neprekidno od 7,00 do 19,00 sati.

U 19,00 sati zatvara se biračko mjesto, ali će se biračima koji su se tada zatekli na biračkom mjestu omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

Za vrijeme trajanja glasovanja na biračkom mjestu stalno moraju biti prisutni predsjednik ili potpredsjednik biračkog odbora te najmanje dva člana biračkog odbora.

Birački odbor dužan je i ovlašten osiguravati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta.

Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik odnosno potpredsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

Nitko, osim pripadnika policije na poziv predsjednika odnosno potpredsjednika biračkog odbora, ne smije doći na biračko mjesto naoružan.

2. Postupci članova biračkog odbora u provedbi postupka glasovanja

2.1. Utvrđivanje identiteta birača i postojanja biračkog prava

Predsjednik biračkog odbora odnosno od njega ovlašteni član biračkog odbora **zadužen za provjeru** birača utvrđuje identitet birača i provjerava ima li birač pravo glasovati.

- a) Identitet birača utvrđuje se uvidom u **javnu ispravu s fotografijom na temelju koje se može nedvojbeno utvrditi identitet birača**, primjerice uvidom u:
 - osobnu iskaznicu
 - putovnicu
 - vozačku dozvolu i sl.
- b) Nakon što se utvrdi identitet birača, potrebno je provjeriti **je li birač upisan u odgovarajući izvadak iz popisa birača**.

Nakon što je utvrđeno da je birač upisan u odgovarajući izvadak, istovremeno s predajom glasačkog listića tom biraču, zaokružuje se redni broj ispred njegovog imena i prezimena u odgovarajućem izvatku iz popisa birača.

Redni broj ispred imena i prezimena birača mora se zaokružiti u svim izvatcima iz popisa birača za koje izbore su tom biraču predani glasački listići.

Ako se provodi više vrsta izbora te biračkom mjestu pristupi birač koji ne želi glasovati za određenu vrstu izbora, a za koje je utvrđeno da ima pravo glasovati, birački odbor tog birača ne zaokružuje u izvratku iz popisa birača za onu vrstu izbora za koju birač nije želio glasovati.

2.2. Utvrđivanje prava glasovanja birača

Ako predsjednik biračkog odbora ili od njega ovlaštenu član utvrdi **da birač koji je pristupio glasovanju na biračkom mjestu određenom prema mjestu njegova prebivališta nije upisan u odgovarajući izvadak iz popisa birača, neće mu dozvoliti glasovanje.**

Birača koji pripada tom biračkom mjestu uputit će u nadležno upravno tijelo županije/Grada Zagreba kako bi pribavio potvrdu za glasovanje (**plavu potvrdu**) kojom će birač dokazati da ima biračko pravo (pravo glasovati) na tom biračkom mjestu. Birača koji ne pripada tom biračkom mjestu prema adresi svoga prebivališta uputit će na biračko mjesto kojemu pripada i gdje će moći ostvariti pravo glasovanja.

2.3. Glasovanje birača s potvrdom za glasovanje (plavom potvrdom)

Birač koji ima **plavu potvrdu** ima pravo glasovati **samo na biračkom mjestu kojemu pripada prema adresi svoga prebivališta i samo na onim izborima koji su naznačeni na plavoj potvrdi.**

Biračima koji glasuju i na izborima članova vijeća i na izborima predstavnika nacionalne manjine kojoj pripadaju, izdat će se **plave potvrde** koje će sadržavati podatak o nacionalnosti birača i o biračkom mjestu na kojem će glasovati, i to po jedna potvrda za glasovanje za svaku od navedenih izbora na kojima birač može glasovati. Birač može imati najviše dvije plave potvrde za svaku od vrsta izbora na kojima može glasovati.

Kada birač pristupi na biračko mjesto s plavom potvrdom, birački odbor će najprije utvrditi identitet birača, preuzeti plavu potvrdu/plave potvrde, izvršiti uvid u potvrdu/potvrde kako bi utvrdio ima li birač pravo glasovati na tom biračkom mjestu.

Onom biraču za kojeg je utvrđeno da ima pravo glasovati s plavom potvrdom na biračkom mjestu na koje je pristupio, uručiti glasački listić/glasačke listiće za onu vrstu/one vrste izbora koje su naznačene na potvrdi/potvrdama koju/koje je birač uručio biračkom odboru.

Plava potvrdu/potvrde priložit će se uz odgovarajući izvadak/izvatke iz popisa birača i ona je sastavni dio tog izvataka za to biračko mjesto.

***Primjer:** plava potvrda izdana za izbor članova vijeća određene nacionalne manjine u Županiji prilaže se uz izvadak iz popisa birača za izbor članova vijeća te nacionalne manjine u Županiji, dok se plava potvrda za izbor predstavnika određene nacionalne manjine u Općini prilaže uz izvadak iz popisa birača za izbor predstavnika te nacionalne manjine u Općini.*

Birača koji je glasovao na osnovi plave potvrde, birački odbor ne dopisuje u niti u jedan od dostavljenih izvataka iz popisa birača.

Prilikom utvrđivanja ukupnog broja birača na određenom biračkom mjestu potrebno je pribrojati i birače koji su na tom biračkom mjestu glasovali na osnovi **plave potvrda.**

3. Naputak biračima o načinu glasovanja

Član biračkog odbora **zadužen za uručenje glasačkih listića biračima** predaje biraču odgovarajući glasački listić/odgovarajuće glasačke listiće, kojeg je/koje je prethodno

nasumično izvukao iz lepezasto postavljenih glasačkih listića okrenutih prema dolje da se ne vidi serijski broj glasačkog listića/glasačkih listića, odnosno glasački listić/glasačke listiće na kojeg/koje je birač pokazao da mu se uruči (birač ne smije samostalno uzeti glasački listić iz lepezasto postavljenih glasačkih listića) i daje usmenu uputu biraču o načinu glasovanja i to, primjerice, kako slijedi:

„Otiđite do paravana koji je trenutno slobodan ili do slobodnog mjesta određenog za glasovanje.

Prije glasovanja pročitajte naputak o načinu glasovanja na glasačkom listiću.

Kemijskom olovkom na svakom glasačkom listiću zaokružite:

- *na izboru članova vijeća nacionalne manjine: redni broj ispred imena i prezimena najmanje jednog kandidata, a najviše do broja kandidata koji se bira za kojeg/koje želite glasovati,*

- *na izboru predstavnika nacionalne manjine: redni broj ispred imena i prezimena jednog kandidata za kojeg želite glasovati.*

Presavijte glasački listić i ubacite ga u onu glasačku kutiju na kojoj je istaknut taj glasački listić.“

Član biračkog odbora koji se brine da se glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju mora uputiti birača da glasački listić određene vrste (boje) ubaci u za to određenu glasačku kutiju.

4. Glasovanje birača s invaliditetom, nepismenih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto

4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe

Glasovanje se obavlja osobno.

Birač s invaliditetom, nepismeni birač, te birač koji nije u mogućnosti iz opravdanih razloga pristupiti na biračko mjesto (npr. nepokretna osoba i sl.) ne bi mogao samostalno glasovati, može glasovati uz pomoć druge osobe (koja ne smije biti član biračkog odbora) koja je pismena i koja će za njega, po njegovoj ovlasti i uputi popuniti glasački listić. Predsjednik biračkog odbora **dozvolit** će takvo glasovanje.

Birače koji su glasovali na opisani način, birački odbor će poimenično navesti u odgovarajućem zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**točka V. stupac a) stranica 2) obrasca zapisnika OM-14 i /ili OM-19.**

4.2. Glasovanje birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu

4.2.1. Dostava obavijesti biračkom odboru o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu

Birački odbor omogućit će glasovanje biraču koji zbog teže bolesti, nemoći ili postojanja invaliditeta nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto (jer je bolestan kod kuće, osoba s invaliditetom ili nepokretna osoba i sl.), ako birač izrazi želju glasovati i o tome obavijesti nadležno izborno povjerenstvo **najranije tri dana prije dana održavanja izbora ili birački odbor do 12:00 sati na dan održavanja izbora.**

Ako birač, koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, a izrazi želju glasovati, ne može o tome samostalno obavijestiti nadležno izborno povjerenstvo ili birački odbor, po

njegovoj uputi to **može učiniti druga osoba od povjerenja** (npr. član obitelji, susjed i sl.) i to za jednog birača ili za birače - članove jednog kućanstva.

Izorno povjerenstvo koje je birač pravovremeno obavijestio da ne može pristupiti na biračko mjesto o tome će dostaviti obavijest predsjedniku ili potpredsjedniku biračkog odbora, zajedno s cjelokupnim izbornim materijalom.

Birački odbor će svakom biraču, koji je o nemogućnosti pristupa na biračko mjesto **pravovremeno** obavijestio izorno povjerenstvo, odnosno na dan izbora **do 12:00 sati** birački odbor, omogućiti glasovanje **na adresi u obuhvatu biračkog mjesta**.

Iznimno, kada je birački odbor na dan provođenja izbora, **ali nakon 12:00 sati** obaviješten da birač koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto želi glasovati ili **ako se povodom pravodobne obavijesti birača** (do 12:00 sati na izborni dan) pojave druge okolnosti zbog kojih bi uredno provođenje izbora na biračkom mjestu bilo dovedeno u pitanje, tom će biraču birački odbor omogućiti glasovanje, **ako birački odbor ocijeni da će takvo glasovanje moći provesti bez ometanja glasovanja na biračkom mjestu i ako to tehnički uvjeti dopuštaju**.

4.2.2. Postupanje biračkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu i glasovanje birača koji ne može pristupiti biračkom mjestu

Radi omogućavanja glasovanja biraču koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, birački odbor prvo će **provjeriti je li birač za kojeg je zatraženo glasovanje izvan biračkog mjesta upisan u izvadak/izvatke iz popisa birača** koji je/koji su dostavljen/dostavljeni na biračko mjesto.

Predsjednik biračkog odbora će odrediti **najmanje dva člana biračkog odbora** koji će birača posjetiti na adresi njegova prebivališta gdje se nalazi i omogućiti mu tajno glasovanje.

Kako bi se navedeno osiguralo potrebno je sa biračkog mjesta uzeti više glasačkih **listića za svaku vrstu izbora koji se na tom biračkom mjestu provode i za koje birač ima pravo glasovati**, kako bi birač mogao nasumično odabrati jedan od više glasačkih listića radi zaštite prava tajnosti glasovanja.

Ako birač, koji glasuje izvan biračkog mjesta, ne želi glasovati na svim vrstama izbora koji se provode na biračkom mjestu i na kojima ima pravo glasovati, birački odbor će glasački listić/glasačke listiće za izbor na kojem nije iskoristio pravo glasa vratiti među neupotrijebljene glasačke listiće.

Nakon glasovanja, birač će sam najmanje jednom presaviti glasački listić (tako da se radi zaštite prava tajnosti glasovanja ne vidi kako je birač popunio glasački listić), staviti ga u zasebnu omotnicu i zatvoriti je u prisutnosti članova biračkog odbora.

Na omotnicu s glasačkim listićem birački odbor će napisati za koju je vrstu izbora birač glasovao.

4.2.3. Postupanje biračkog odbora nakon povratka na biračko mjesto

Članovi biračkog odbora će po povratku na biračko mjesto predati omotnicu predsjedniku, odnosno potpredsjedniku biračkog odbora koji će izvaditi presavijeni glasački listić iz omotnice i odmah, bez pregledavanja, presavijeni glasački listić ubaciti u odgovarajuću glasačku kutiju, a preostale neupotrijebljene glasačke listiće će priložiti uz ostale neupotrijebljene glasačke listiće i to posebno za svaku pojedinu vrstu izbora na tom biračkom mjestu.

Nakon toga, predsjednik biračkog odbora ili osoba koju on odredi, dužan je u odgovarajućem izvatku iz popisa birača zaokružiti redni broj ispred imena i prezimena birača koji je glasovao na opisan način te navedene birače poimenično navesti u odgovarajućem zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (**točka V. stupac b stranica 2) obrasca zapisnika OM-14 i/ili OM-19.**

Kako bi se osigurala kontrola izlazaka biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta te broja preuzetih i vraćenih glasačkih listića, predsjednik biračkog odbora dužan je osigurati vođenje evidencije izlazaka članova biračkog odbora u skladu s obrascem koji će biti dostavljen na biračko mjesto u izbornom materijalu. Navedeni obrazac dužni su čitko ispuniti i popuniti članovi biračkog odbora koji su proveli postupak glasovanja izvan biračkog mjesta.

4.3. Glasovanje birača ispred biračkog mjesta

Kada biračko mjesto, pored svih nastojanja da se osigura pristupačnost biračima s invaliditetom, ne zadovoljava zahtjeve pristupačnosti osobama s invaliditetom, a birač s invaliditetom dođe ispred biračkog mjesta i izrazi želju glasovati, predsjednik biračkog odbora odredit će dva člana biračkog odbora i uputiti ih da ispred biračkog mjesta omoguće biraču s invaliditetom glasovanje.

Birački odbor će tom biraču omogućiti glasovanje na način opisan u točki 4.2.2. Podsjetnika, a nakon glasovanja birača birački odbor će postupiti na način opisan u točki 4.2.3. Podsjetnika.

5. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja

U slučaju da se za vrijeme glasovanja pojedina glasačka kutija potpuno napuni glasačkim listićima, članovi biračkog odbora istu **ne smiju prazniti prije završetka glasovanja na biračkom mjestu**, već ju moraju zatvoriti sigurnosnom naljepnicom tako da je u cijelosti zatvoren otvor kroz koji se glasački listići ubacuju.

Takva puna glasačka kutija ne smije se ostaviti bez nadzora, već se odlaže na mjesto vidljivo članovima biračkog odbora.

Na mjesto pune glasačke kutije stavlja se druga, prethodno pregledana, prazna i zatvorena glasačka kutija.

Na prednju stranu nove glasačke kutije treba se istaknuti glasački listić kakav se ubacuje u tu glasačku kutiju.

VI. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto se zatvara u 19,00 sati, ali će se biračima koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19,00 sati, omogućiti glasovanje i nakon 19,00 sati.

VII. POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA

1. Općenito

Predsjednik biračkog odbora će nakon zatvaranja biračkog mjesta, odnosno nakon što su glasovali svi birači koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19,00 sati, utvrditi jesu li na biračkom mjestu ostale samo one osobe koje mogu prisustvovati postupku utvrđivanja rezultata glasovanja i to:

- svi članovi biračkog odbora, i
- promatrači.

Sve ostale osobe predsjednik biračkog odbora udaljiti će s biračkog mjesta.

Birački odbor će pripremiti prostoriju biračkog mjesta za postupak prebrojavanja glasova, po mogućnosti tako da se u sredinu prostorije postavi više stolova (ili jedan veći stol), tako da članovi biračkog odbora mogu sjesti oko stola na kojem će se prebrojavati glasački listići.

Promatračima se mora omogućiti promatranje postupka prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja na način da ne ometaju rad biračkog odbora.

2. Utvrđivanje rezultata glasovanja na biračkom mjestu

2.1. Općenito

Svi članovi biračkog odbora (što uključuje i predsjednika i potpredsjednika biračkog odbora) **zajednički započnu i dovršavaju** čitav postupak brojanja i utvrđivanja rezultata glasovanja.

Manje od četiri člana biračkog odbora (što uključuje predsjednika/potpredsjednika biračkog odbora) **ne smije** samostalno obavljati radnje utvrđivanja rezultata glasovanja.

Članovi biračkog odbora, u tijeku postupka prebrojavanja glasačkih listića, **smiju imati kod sebe samo grafitnu olovku.**

Kemijska olovka koristi se tek pri ispunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora.

Birački odbor na biračkom mjestu u općini/gradu utvrđuje rezultate glasovanja i popunjava zapisnike o radu biračkog odbora za sve vrste izbora za koje se glasovalo na tom biračkom mjestu.

Napominjemo da je moguće primjerice da se na biračkim mjestima u određenom gradu/općini glasuje samo za jednu vrstu izbora npr. za izbor članova vijeća mađarske nacionalne manjine, dok je također moguće da se na biračkim mjestima u nekim drugim gradovima i općinama provodi glasovanje za više različitih izbora npr. više izbora članova vijeća različitih nacionalnih manjina i više izbora predstavnika različitih nacionalnih manjina u tim općinama odnosno gradovima, u kojem slučaju je potrebno utvrditi rezultate glasovanja i popuniti zapisnike o radu biračkog odbora za svaku pojedinu vrstu izbora zasebno.

Prije nego li pristupi otvaranju glasačke kutije, birački odbor će odrediti redoslijed utvrđivanja rezultata glasovanja s obzirom na vrste izbora koji su provedeni na tom biračkom mjestu.

2.2. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačke kutije

U skladu s određenim redoslijedom utvrđivanja rezultata glasovanja na izborima, birački odbor će postupiti za svaku vrstu izbora kako slijedi:

- utvrditi broj preuzetih glasačkih listića za tu vrstu izbora i utvrđeni broj upisati u zapisnik o radu biračkog odbora za navedenu vrstu izbora **pod točkom VI./1.**
- prebrojiti **neupotrijebljene** glasačke listiće i sve ih staviti u za to posebno označenu omotnicu, zatvoriti je i na njoj upisati broj takvih listića (ne zaboraviti glasački listić istaknut na glasačkoj kutiji **skinuti i dodati** ga neupotrijebljenim glasačkim listićima za tu vrstu izbora) te utvrđeni broj upisati u zapisnik o radu biračkog odbora za navedenu vrstu izbora **pod točkom VI./2.**
- **utvrditi** broj birača koji je upisan u izvratku iz popisa birača i utvrđeni broj upisati u zapisnik o radu biračkog odbora za navedenu vrstu izbora **pod točkom VI./3.**

Broj birača upisan u izvatak iz popisa birača za određenu vrstu izbora jednak je rednom broju ispred prezimena i imena posljednjeg birača upisanog u tom izvratku iz popisa birača.

- **utvrditi** broj birača koji je biračkom odboru predao **plavu potvrdu** (glasovao na osnovi **plave potvrde**) i utvrđeni broj upisati u zapisnik o radu biračkog odbora za navedeni izbor **pod točkom VI./4.**

Ukupan broj birača koji je predao **plavu potvrdu** (glasovao na osnovi **plave potvrde**) utvrđuje se na način da se zbroje sve **plave potvrde** koje su birači na tom biračkom mjestu predali biračkom odboru, za određenu vrstu izbora.

- **utvrditi** ukupan broj birača na biračkom mjestu i utvrđeni broj upisati u zapisnik o radu biračkog odbora za navedenu vrstu izbora **pod točkom VI./5.**

Ukupan broj birača na biračkom mjestu za određenu vrstu izbora utvrđuje se na način da se **ukupnom broju birača** upisanom u izvratku iz popisa birača za određenu vrstu izbora **pribroje** i sve **plave potvrde** na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju na tom biračkom mjestu za tu vrstu izbora.

- **utvrditi** broj birača koji je prema izvratku iz popisa birača pristupio glasovanju i utvrđeni broj upisati u zapisnik o radu biračkog odbora za navedenu vrstu izbora **pod točkom VI./6.**

Broj birača na biračkom mjestu koji je prema izvratku iz popisa birača za određenu vrstu izbora pristupio glasovanju za tu vrstu izbora utvrđuje se na način da se zbroje zaokruženi redni brojevi ispred prezimena i imena birača u navedenom izvratku.

- **utvrditi** ukupan broj birača koji je prema izvratku iz popisa birača i **plavim potvrdama** pristupio glasovanju te utvrđeni broj upisati u zapisnik o radu biračkog odbora za navedenu vrstu izbora **pod točkom VI./7.**

Ukupan broj birača koji je prema izvratku iz popisa birača i **plavim potvrdama** pristupio glasovanju za određenu vrstu izbora utvrđuje se na način da se zbroji utvrđeni broj birača koji je pristupio glasovanju prema:

- izvratku iz popisa birača, koji je upisan u zapisniku o radu biračkog odbora **pod točkom VI./6.**
- **plavim potvrdama**, koji je upisan u zapisniku o radu biračkog odbora **pod točkom**

VI./4.

To znači da je točka VI./7. zapisnika o radu biračkog odbora = točka VI./4.+VI./6.

- nakon što broj birača koji su pristupili glasovanju bude utvrđen, pristupiti otvaranju glasačke kutije/glasačkih kutija.

2.3. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačke kutije

Cijeli postupak odvajanja i brojanja nevažećih glasačkih listića, odnosno brojanja važećih glasačkih listića obavljaju zajedno predsjednik, potpredsjednik i nazočni članovi biračkog odbora.

Manje od četiri člana biračkog odbora uključujući i predsjednika (potpredsjednika) ne smiju samostalno obavljati ove radnje.

Nakon što birački odbor otvori glasačku kutiju i istrese glasačke listiće, iste će prebrojavati.

Birački odbor izdvojiti će glasačke listiće koji su *omaškom* ubačeni u pogrešnu glasačku kutiju, tako da se mogu pribrojiti glasačkim listićima kojima pripadaju s obzirom na vrstu izbora.

Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji mora biti isti ili manji od utvrđenog ukupnog broja birača koji su pristupili glasovanju na tom biračkom mjestu.

Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji **veći od utvrđenog broja birača koji su pristupili glasovanju** (točka VI./8. zapisnika o radu biračkog odbora OM-14 i/ili OM-19), birački odbor će:

- ponoviti još jednom sve radnje vezane uz utvrđivanje ukupnog broja birača koji je na tom biračkom mjestu pristupio glasovanju prema izvatku iz popisa birača i plavim potvrdama i utvrđivanju broja glasačkih listića u glasačkoj kutiji za istu vrstu izbora
- ako i nakon ponovljenih radnji vezanih uz utvrđivanje broja birača koji je pristupio glasovanju, birački odbor utvrdi da je u glasačkoj kutiji bilo više glasačkih listića od utvrđenog broja birača koji su pristupili glasovanju na određenoj vrsti izbora, birački odbor će:
 - u točki VI./8.a) zapisnika o radu biračkog odbora zaokružiti NE
 - popuniti službenu bilješku naznačenu pod točkom VI./8.b) zapisnika o radu biračkog odbora na način da u naznačenu rubriku upiše koliko je više glasačkih listića utvrđeno u glasačkoj kutiji u odnosu na utvrđeni broj birača koji je glasovao
 - nastaviti dalje s popunjavanjem zapisnika o radu biračkog odbora
 - prilikom predaje izbornog materijala dužan je obavijestiti nadležno Izorno povjerenstvo Grada Zagreba odnosno gradsko ili općinsko izorno povjerenstvo da je na biračkom mjestu utvrđen višak glasačkih listića u glasačkoj kutiji i da je o tome sastavljena službena bilješka u zapisniku o radu biračkog odbora

2.4. Odvajanje nevažećih glasačkih listića od važećih

Nakon što utvrdi broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji, birački odbor pristupa utvrđivanju važećih, odnosno nevažećih glasačkih listića.

Važeći glasački listić je onaj iz kojega se na siguran i nedvojben način može utvrditi za kojeg je kandidata/kandidate birač glasovao.

Nevažeći glasački listić je:

- **neispunjeni** glasački listić
- glasački listić popunjen na način da se **ne može sa sigurnošću utvrditi** za kojeg je kandidata/kandidate birač glasovao
- glasački listić na kojem je birač **glasovao za više kandidata od broja kandidata koji se bira u toj jedinici**

Nevažeci glasački listići odvajaju se u posebne omotnice i na njima se upisuje broj takvih glasačkih listića i vrsta izbora na koje se glasački listići odnose.

Zbroj važecih i nevažecih glasačkih listića mora odgovarati broju glasačkih listića koji su nađeni u glasačkoj kutiji te utvrđeni broj upisuje u zapisnik o radu biračkog odbora za navedenu vrstu izbora pod **točkom VI./9.**

2.5. Utvrđivanje broja glasova koje je dobio svaki pojedini kandidat

Nakon odvajanja nevažecih glasačkih listića birački odbor brojanjem važecih glasačkih listića utvrđuje koliki je broj glasova dobio svaki pojedini kandidat na izborima.

Nakon što birački odbor utvrdi koliko je glasova dobio pojedini kandidat, broj glasova za svakog pojedinog kandidata upisat će u odgovarajući zapisnik o radu biračkog odbora (OM-14 i/ili OM-19).

Ako pojedini kandidat nije dobio niti jedan glas, u zapisniku o radu biračkog odbora, uz ime i prezime tog kandidata upisuje se „0“.

Birački odbor postupit će na isti način pri prebrojavanju glasova i utvrđivanju rezultata glasovanja i za druge vrste izbora koji su provedeni na tom biračkom mjestu.

3. Ispravljanje pogrešaka u zapisniku o radu biračkog odbora

Ako se prilikom popunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora dogodi očita pogreška u pisanju, istu treba ispraviti na način da se precрта pogrešno upisan broj, odnosno pogrešno upisana riječ tako da ostane čitljivo, zatim upiše točan broj, odnosno točna riječ, a ispravak potvrdi potpisom, dakle, bez korištenja korekturnog laka ili brisanja greške.

4. Potpisivanje zapisnika o radu biračkog odbora

Zapisnik o radu biračkog odbora potpisuju svi članovi biračkog odbora, a mora ga potpisati najmanje njih četiri, od kojih jedan mora biti predsjednik ili potpredsjednik biračkog odbora.

Ako neki od članova biračkog odbora odbije potpisati zapisnik o radu biračkog odbora ili ga iz drugog razloga ne potpiše, o tome se u **točki IX. b) zapisnika o radu biračkog odbora OM-14 i/ili OM-19 sastavlja bilješka.**

Svaki član biračkog odbora ima pravo na presliku zapisnika o radu biračkog odbora.

VIII. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA NADLEŽNIM IZBORNIM POVJERENSTVIMA NAKON UTVRĐIVANJA REZULTATA GLASOVANJA

Zapisnik o radu biračkog odbora i ostali izborni materijal, uključujući i glasačke kutije, birački odbor dostavlja **nadležnom Izbornom povjerenstvu Grada Zagreba odnosno gradskom ili**

općinskom izbornom povjerenstvu odmah po završetku rada na utvrđivanju rezultata glasovanja, a najkasnije **do 7,00 sati 8. svibnja 2023. i to na mjesto koje odredi Izorno povjerenstvo Grada Zagreba odnosno gradsko ili općinsko izorno povjerenstvo**.

Promatrači mogu pratiti članove biračkog odbora **do trenutka predaje izbornog materijala nadležnom izbornom povjerenstvu i nazočiti predaji istog**.

IX. PROMATRAČI

1. Pravo promatranja

Pravo promatranja rada biračkog odbora imaju promatrači:

- **udruge nacionalne manjine** koje su predložile liste kandidata odnosno kandidature za članove vijeća i/ili predstavnika nacionalne manjine (promatrači udruga nacionalnih manjina)
- **pripadnika nacionalnih manjina - birača** koji su predložili liste kandidata odnosno kandidature za članove vijeća i/ili predstavnika nacionalne manjine (promatrači pripadnika nacionalnih manjina - birači)
- **udruga** registriranih u Republici Hrvatskoj koji djeluju na području neovisnog promatranja izbornih postupaka i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava (domaći promatrači) i
- **međunarodnih organizacija** koje se bave promatranjem izbora, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država (strani promatrači).

Promatrač ne može biti kandidat ni član izbornog tijela na izborima za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koji se istodobno provode.

Predsjednik biračkog odbora će, prije nego promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora, zatražiti na uvid službenu iskaznicu za promatranje izbora i javnu ispravu s fotografijom, npr. osobnu iskaznicu, putovnicu, vozačku dozvolu i dr., na osnovi koje se može utvrditi identitet promatrača.

Promatrač je dužan službenu iskaznicu nositi vidljivo istaknutu cijelo vrijeme promatranja izbora.

Ako nadležno izorno povjerenstvo nije uručilo službenu iskaznicu promatraču, status promatrača dokazuje se rješenjem nadležnog izbornog povjerenstva kojim je promatraču odobreno promatranje izbora, a status stranog promatrača odobrenjem Državnog izbornog povjerenstva, te javnom ispravom s fotografijom na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača.

2. Prava i obveze promatrača

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja i ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora te upozoravati na uočene nepravilnosti

- tražiti presliku zapisnika o radu biračkog odbora čiji je rad promatrao
- nazočiti primopredaji izbornog materijala
- stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad biračkog odbora
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata izbora, osim izvadaka iz popisa birača.

Promatrač ne smije:

- ometati rad biračkog odbora
- tonski ili filmski snimati rad biračkog odbora
- za vrijeme promatranja rada biračkog odbora odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan je uputiti ga predsjedniku, potpredsjedniku ili članu biračkog odbora
- fotografirati izvatke iz popisa birača i glasačke listiće na biračkom mjestu prilikom glasovanja odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja
- nositi bilo kakve oznake vezane uz političku stranku ili udrugu koja promatra izbore, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

3. Prava i obveze biračkog odbora

Birački odbor čiji se rad promatra ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača, ako prostorni uvjeti ili drugi neotklonjivi razlozi ne dopuštaju istodobno promatranje svim promatračima na način da se udrugama nacionalnih manjina, pripadnicima nacionalnih manjina - biračima, udruga registriranih u Republici Hrvatskoj koji djeluju na području neovisnog promatranja izbornih postupaka i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava i stranim promatračima mora omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta.

Predsjednik biračkog odbora usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad biračkog odbora, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik biračkog odbora ovlašten je naložiti njegovo udaljevanje.

Ako je to nužno, radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

PRILOG PODSJETNIKU

1. Evidencija izlazaka članova biračkog odbora radi provedbe glasovanja birača izvan biračkog mjesta
2. Evidencija prisutnosti članova biračkog odbora na biračkom mjestu
3. Obrazac potvrde o obrazloženoj primjedbi promatrača na rad biračkog odbora

Zagreb, travanj 2023.